

Kemoterápia

Ez a tájékoztató a kemoterápiáról szól. Sok rákos beteg kezeléséhez hozzátartozik a kemoterápia.

A sugárterápiáról és a sebészeti beavatkozásokról is vannak tájékoztatóink az Ön nyelvén.

Reméljük, hogy a tájékoztatót olvasva választ kap kérdéseire. Amennyiben további kérdései vannak, kérdezze kezelőorvosát vagy a kórházi ápolót.

Amennyiben a rákos betegeket segítő specialistáinkkal szeretne beszélni a tájékoztatóban foglaltakról, a nem angol anyanyelvű pácienseink számára tolmácsot biztosítunk. Arra is lehetősége van, hogy beszéljen valakivel arról, hogy hogyan érzi magát, illetve az esetleges aggodalmairól.

A Macmillian ügyfélszolgálati vonalát ingyenesen hívhatja a **0808 808 00 00** számon, hétfőtől péntekig reggel 9 órától 20 óráig. Amennyiben hallásproblémái vannak, szövegíró telefont is használhat a 0808 808 0121 számon, vagy a Text Relay írásos gépi tolmácsot. Vagy látogasson el a **macmillan.org.uk** oldalra!

Ezen az oldalon

- Mi a rák?
- Mi a kemoterápia?
- Mikor alkalmazzák a kemoterápiát?
- A kemoterápiás kúra menete
- A kezelés megértése
- A kezelést megelőző vizsgálatok
- Hol végzik a kezelést?
- Mennyi ideig tart a kezelés?
- Mellékhatások
- További információk

Mi a rák?

A test szervei és szövetei apró építőkockákból, úgynevezett sejtekből épülnek fel. A rák e sejtek megbetegedése.

A test minden egyes részében megtalálható sejtek kinézetükben és működésükben különbözhetnek, de a legtöbbjük ugyanúgy javítja ki önmagát és ugyanúgy szaporodik. A sejtek normális esetben szabályos és kontrollált módon osztódnak. De ha valamilyen okból szabályozatlanná válik az osztódás, a sejtek továbbosztódnak és egy daganattá nőnek, amit tumornak is nevezünk.

Jóindulatú daganat esetén a sejtek nem terjednek át a test más részeire, ebben az esetben nem rákról beszélünk. A sejtek azonban tovább nőhetnek az eredeti helyükön, és problémát okozhatnak azáltal, hogy nyomást gyakorolnak más szervekre.

Rosszindulatú daganat esetén a sejtek képesek tovább terjedni a test egyéb részeire is. A rákos daganat a test egy részén kezd el nőni. Ezt nevezzük elsődleges rákos daganatnak. Ha a rákot nem kezelik, elterjedhet. Ha terjedni kezd, és a test más részén is nőni kezd, akkor másodlagos vagy áttétes rákról beszélünk.

Mi a kemoterápia?

A kemoterápia rákellenes gyógyszereket alkalmaz a daganatos sejtek elpusztítására. A gyógyszereket a vér szállítja, hogy a test nagy részében elérhessék a rákos sejteket. A kezelés károsítja az osztódó sejteket, hogy azok elpusztuljanak. Az egészséges sejtek is károsodnak, de azok általában helyreállítják magukat.

A kezelése során Ön egy vagy többféle gyógyszert is kaphat. Az orvosa elmondja Önnek a kezelés működését és a várt hatását. Azt is el fogják mondani Önnek, hogy várhatóan hogyan fogja érezni magát a gyógyszerkezelés folyamán.

Mikor alkalmazzák a kemoterápiát?

A kemoterápia a rákkezelés egy módja. A rák meggyógyítása vagy kontrollálása céljából alkalmazzák. Alkalmazható a rák kiújulásának megakadályozására is. Egyéb kezelési módok a műtét, sugárterápia, vagy a hormonkezelés.

Bizonyos esetekben a műtétet kemoterápiás kezelés előzi meg. Ennek célja a daganat méretének csökkentése, hogy a műtét kisebb terjedelmű vagy könnyebb legyen.

Mások a sebészeti beavatkozást vagy sugárterápiát követően részesülnek a kezelésben, hogy ezáltal csökkenjen a rák kiújulásának esélye. Néha sugárterápiával együtt alkalmazzák.

Bizonyos esetekben a rák egyéb szervekre is áttérjed (másodlagos vagy áttétes rák). A kemoterápia csökkentheti a rákos daganat méretét és kontrollálhatóbbá teheti. A rákos tüneteket is enyhítheti és meghosszabbíthatja a betegek életét.

A kemoterápiás kúra menete

A kemoterápiás kúra általában több kezeléssel áll. Minden kezelést egy pihenő időszak követ. Az egyes kezeléseket és az utánuk következő pihenő időszakot együttesen kezelési ciklusoknak nevezzük. Egy kúra egy meghatározott számú ciklusból áll. A kezelőorvosa fogja megbeszélni Önnel, hogy hány cikluson fog részt venni.

A kemoterápiás gyógyszereket általában vénásan vagy szájon át adják. Néha a bőr alá, izomba, a gerinc körüli folyadékba vagy egy testüregbe, például a húgyhólyagba injekciózzák be ezeket. A bőrrák bizonyos fajtáira kemoterápiás krémek is alkalmazhatók.

Intravénás kemoterápia

Számos gyógyszert befecskendezéssel juttatnak a vénába:

- Kanül: a karon vagy a kézfejen található vénába beillesztett kis cső.
- Centrális kanül: a mellkasi bőrön keresztül egy szívhez közeli vénába beillesztett vékony cső
- PICC (perifériásan beültetett centrális katéter): Egy vékony csövet vezetnek át egy karhajlati vagy felkari vénán egészen addig, amíg a cső vége beilleszkedik egy vénába a szív közelében.
- Beültethető port, más néven port katéter: Egy vékony, lágy, műanyag cső, amelyet egy szívhez közeli vénába vezetnek be. Úgy néz ki, mintha egy dudor lenne a mellkason a bőr alatt.

Infúziós pumpákat is használnak olykor, annak érdekében, hogy bizonyos ideig egy kimért, kis gyógyszer mennyiséget juttassanak a szervezetbe. Ezeket néhány napig, legfeljebb egy hétig szokták működtetni. A pumpák ennél tovább is bent maradhatnak, de hetente cserélni kell őket. A beültetett pumpákkal hazamehet és folytathatja mindennapos életét.

Szájon át bevehető tabletták és kapszulák

Bizonyos esetekben tablettákat vagy kapszulákat alkalmaznak. Nem minden kezelés történhet ilyen módon. A legtöbbször a tablettákat vagy kapszulákat otthon vehetik be. Mindenképp figyelembe kell venni, hogy ezek kemoterápiás gyógyszerek, és lehetnek mellékhatásaik.

A kezelés megértése

A kezelés megkezdése előtt az orvosa vagy ápolója el fogja magyarázni Önnek, hogy miért van szüksége rá, és hogy milyen gyakorisággal fog részesülni benne. El fogják mondani Önnek, hogy hogyan fogja érezni magát a kezelés után, és ismertetni fogják a lehetséges mellékhatásokat.

Ha teheti, érdemes olyasvalakivel mennie a konzultációra, aki az Ön nyelvét és az angolt is beszéli. Szükség esetén igényelhet tolmácsot. Ha szeretné, hogy a kórház a rendelkezésére bocsásson egyet, kérjük, előre jelezze. Egy nyomtatványt kell majd aláírnia, mely által jelzi, hogy beleegyezik a kemoterápiás kezelésbe, és tisztában van az esetleges mellékhatásokkal. Más néven hozzájárulását adja.

Ne feledje: csak akkor kérje a kezelést, ha érti, hogy miért kapja, és tudja, hogy milyen hatásokra számíthat.

A kezelést megelőző vizsgálatok

A kezelés megkezdése előtt szüksége lehet bizonyos vizsgálatokra, hogy az orvosok megállapíthassák, hogy állapota megfelelő a kezeléshez. Ezek általában vérvizsgálatok, esetleg vizelet- és kardiológiai vizsgálatok. Adott esetben röntgenre vagy leképezésre is szükség lehet a kezelés megkezdése előtt.

Minden kezelési ciklus előtt szoktak vérvizsgálatot végezni, és egy orvos vagy ápolónő meg szokta vizsgálni a beteget. Ez történhet a kezelés napján vagy az előtt egy vagy két nappal. Megnézik a vérképét, és megkérdezik, hogy hogy érzi magát a legutóbbi kezelés óta.

Hol végzik a kezelést?

A kezelést egy kemoterápiás járóbetegosztályon fogja kapni. Bizonyos esetekben a kezelést az otthonában vagy egy otthonához közel eső mobilosztályon is elvégezhetik. Az orvosával vagy ápolójával megbeszélheti, hol kapja a kezelést, de fontos, hogy az Ön számára a legbiztonságosabb helyen történjen. Attól függően, hogy hol lakik, lehet, hogy utaznia kell a kezeléshez. Elképzelhető, hogy támogatásban részesülhet az utazási költségek vonatkozásában, esetleg megszervezik az utazását.

Mennyi ideig tart a kezelés?

A legtöbb intravénás kezelést járóbetegként kaphatja meg a kórházban. Ez legalább fél órát, legfeljebb néhány órát vesz igénybe. Némely betegnek rövid időre a kórházban kell maradnia. Amennyiben kemoterápiás tablettákat, kapszulákat vagy krémeket kap, otthon is szedheti ezeket. A teljes kúra néhány hétig vagy néhány hónapig is eltarthat.

A kezelési terv megváltoztatása

Az orvos a vér- vagy vizeletvizsgálatokkal ellenőrzi a kemoterápiának az Ön szervezetére gyakorolt hatását. Előfordulhat, hogy az orvos megvizsgálja Önt, illetve ellenőrzi a vérvizsgálat eredményeit, a leképezés és a röntgen felvételeket. Előfordul, hogy változtatni kell a kezelésén. Az orvos ezt minden esetben meg fogja beszélni Önnel.

Olykor a kezelését késleltetni kell, több időt adva szervezetének a felépülésre a következő kezelési ciklus megkezdése előtt. A kezelés késleltetésének leggyakoribb oka a fehérvérsejtek túl alacsony száma.

Mellékhatások

A kemoterápiás gyógyszerek rosszuléget okozó mellékhatásokkal járhatnak, mivel kihatnak a szervezet egészséges sejtjeire is. Az egészséges sejtek károsodása általában csak rövid ideig tart, a mellékhatások többsége pedig enyhül. Vannak mellékhatások, amelyek tovább tarthatnak. Az orvos vagy ápolója ismertetni fogja ezeket, és elmondja, hogy várhatóan mennyi ideig fognak tartani.

A különböző gyógyszereknek különféle mellékhatásaik vannak, és mindenki másképp reagál rájuk. Van, akinél nagyon kevés mellékhatás lép föl, van, akinél több.

Most a leggyakoribb mellékhatásokat ismertetjük. Ezek nem minden kezelésben részesülőt érintenek. Ha olyan mellékhatást tapasztal, amely itt nincs feltüntetve, vagy ha többet szeretne megtudni a mellékhatásokról, forduljon orvosához vagy ápolójához.

Az ápolótól megkap minden olyan telefonszámot, amelyeket bármikor, éjjel-nappal hívhat, ha rosszul érzi magát vagy tanácsra van szüksége. Mentse el a számokat a mobiltelefonjába vagy tegye el őket biztonságos helyre.

Fertőzés

A kemoterápia csökkentheti a vérben lévő fehérvérsejtek számát. Ezáltal megnő a fertőzés kockázata. Az alacsony fehérvérsejt-számot neutropéniának nevezik.

Azonnal hívja a kórházat a megadott telefonszámon, amennyiben:

- a hőmérséklete 37,5 °C vagy 38 °C fölé emelkedik, attól függően, hogy milyen tanácsot kapott a kemoterápia-csoporttól
- hirtelen rosszul érzi magát – még normál hőmérséklettel is
- fertőzés tüneteit észleli – például remeg, fáj a torka, köhög, hasmenése van, esetleg gyakori vizelet

A fehérvérsejtek száma általában fokozatosan növekszik és a következő kezelésig visszaáll a megfelelő szintre. Az újabb kemoterápia előtt vérvizsgálatot fognak végezni. Amennyiben továbbra is alacsony a fehérvérsejt-száma, az orvos egy rövid ideig késleltetheti a kezelést.

Anémia

A kemoterápia csökkentheti a vörösvérsejtek számát a vérben. Ezek a sejtek szállítják az oxigént a testben. Ha a vörösvérsejtek száma alacsony, fáradtságot és légszomjat tapasztalhat. Szóljon orvosának vagy az ápolónak, ha ilyesmit tapasztal. Ha Ön vérszegény, további vörösvérsejtek bevitelére lehet szüksége infúzió keresztül (vérátömlesztés).

Véraláfutások és vérzések

A kezelés csökkentheti a vérben található vérlemezkék számát. A vérlemezkék a véralvadást segítik elő. Mondja el orvosának, ha olyan véraláfutást vagy vérzést tapasztal, amit nem tud megmagyarázni. Ilyen lehet az orrvérzés, vérző íny, vérfoltok vagy kiütések a bőrön. Bizonyos esetekben további lemezkék infúziós bevitelére lehet szükség.

Fáradékonyság

A fáradékonyság gyakori mellékhatás. Gyakran a kezelés vége felé rosszabbodik, és a kezelés befejezését követően is jó ideig fennállhat. Igyekezzen kímélni magát, és pihenjen annyit, amennyire szüksége van. Segít, ha könnyű tornával, rövid sétával igyekszik ellensúlyozni a fáradtságát. Ha álmosnak érzi magát, ne vezessen, és ne kezeljen gépeket.

Hányinger vagy rosszullét

Ez a kemoterápiát követő első néhány napban fordulhat elő. Az orvosa hányás elleni gyógyszert ír fel, ami segít megelőzni vagy enyhíteni a hányingert. Pontosan a nővér vagy a gyógyszerész utasítása szerint szedje a gyógyszert.

Ha a hányinger vagy rosszullét továbbra is fennáll, azonnal értesítse a kórházat. A kórház ellátja Önt tanácsokkal, és a hányásgátló gyógyszerét egy hatásosabbra cserélheti.

Székrekedés

Székrekedésnek azt nevezzük, ha valaki hosszabb ideig nem ürít székletet. Ez az állapot általában sok ivással, rostús ételek fogyasztásával és könnyű mozgással javítható. Lehet, hogy hashajtót is kell szednie. Az orvosa felírhatja Önnek, illetve előfordulhat, hogy azt recept nélkül is megvásárolhatja a gyógyszertárban.

Hasmenés

Hasmenésnek azt nevezzük, ha valakinek a megszokottnál gyakoribb, laza székletürítése van. Hasfájással is járhat. Szóljon orvosának, ha ezt tapasztalná. Általában gyógyszerekkel könnyen orvosolható. Hasmenés esetén fontos, hogy sok folyadékot fogyasszon.

Sebes száj

Kisebesedhet vagy kiszáradhat a szája és szájfekély alakulhat ki a kezelés folyamán. Segíthet, ha sok folyadékot iszik, és ha finoman, puha fogkefével mossa a fogait.

Kerülje a szájat irritáló ételeket, pl. a fokhagymát, hagymát, erőspaprikát és citrusféléket tartalmazó italokat. Ha szájfájást tapasztal, szóljon orvosának vagy ápolójának. Szájápolási tanácsokkal fogják ellátni, és olyan szájöblítőszeret és gyógyszereket kaphat, amelyekkel megelőzheti vagy kezelheti a szájfertőzéseket.

Étvágytalanság

Vannak, akik elveszítik az étvágyukat. Ez eltarthat néhány napig vagy tovább is. Ha úgy érzi, nem eszik eleget, vagy ha fogyni kezd, kérjen időpontot egy dietetikusnál vagy a kórház egy szakápolójánál. Ők segíthetnek Önnek az étvágya javításában és az egészséges testsúlya megtartásában.

Ízlelésbeli változások

Úgy érezheti, hogy az ételnek más íze van. A normális ízlelés általában visszatér a teljes kezelés befejezése után. Előfordul, hogy a betegek furcsa fémes vagy kesernyős ízt éreznek a szájukban. Segíthet az erős ízű cukorkák vagy mentolos cukorka szopogatása.

Hajhullás

Nem minden kemoterápiás gyógyszer okoz hajhullást. Van, amelyik csak enyhe hajhullást okoz. Olyan is van, amelyiktől a teljes hajzata kihullik, és ez nagyon zavaró lehet.

A hajhullás általában két-három héttel a kezelés megkezdése után kezdődik, de esetenként néhány napon belül is megkezdődhet. Általában a kezelés befejezte után pár hónap alatt visszánő.

A kemoterápia bizonyos fajtája esetén hideg sapkával lehet csökkenteni a hajhullást. Ezt fejbőrhűtésnek nevezik. Nem mindenki kaphat fejbőrhűtést, de megkérdezheti az orvosát vagy ápolóját, hogy Önnél érdemes-e alkalmazni.

Fontos, hogy azonnal szóljon orvosának, ha rosszul érzi magát, vagy súlyos mellékhatásokat tapasztal, még ha azok nem is szerepelnek a fent felsoroltak között.

További információk

Vérrögösödés veszélye

A rák növeli a vér rögösödésének esélyét, amit a kemoterápia még tovább növel. Egy vérrög olyan tüneteket okozhat, mint a lábfájás, a láb bepirosodása, bedagadása, légszomj és mellkasi fájdalmak. Azonnal keresse fel orvosát, ha a fenti tünetek bármelyike jelentkezne Önnél. A vérrög súlyos probléma, de az orvosa vérhígító gyógyszerrel kezelheti. Az orvosa vagy az ápoló további információkkal szolgálhat.

Egyéb gyógyszerek

Az üzletekben, gyógyszertárakban vásárolt gyógyszerek némelyike káros hatással lehet a kemoterápia során. Bármilyen gyógyszert szed, közölje orvosával, a vény nélkül kaphatóakat, a kiegészítő terápiákat és a gyógynövényalapú készítményeket is beleértve.

Termékenység

A kezelés a teherbeesés és gyermeknemzés képességére is hatással lehet. Ha aggódik emiatt, a kezelés megkezdése előtt beszéljen orvosával vagy a szakápolóval.

Fogamzásgátlás

Az orvosa azt fogja tanácsolni, hogy a kezelés alatt ne essen teherbe, illetve kerülje el a gyermeknemzést. Ez azért van, mert a gyógyszerek károsíthatják a magzatot. A kemoterápia során és az azt követő néhány hónapban mindenképpen fogamzásgátlást kell alkalmazni. Ezt megbeszélheti az orvosával vagy az ápolóval.

Nemi élet

Ha a kemoterápiát követő első néhány napban nemi életet él, használjon óvszert. Ez a partnere védelmét szolgálja.

Szoptatás

A kezelés alatt és az azt követő néhány hónapban ne szoptasson, mivel az anyatej is tartalmazhat kemoterápiás anyagot.

Orvosi, fogorvosi kezelés

Ha a ráktól eltérő okból kórházi kezelésre lenne szüksége, mindig szóljon az orvosoknak és az ápolóknak, hogy Ön kemoterápiás kezelés alatt áll. Adja meg nekik a kezelőorvosa nevét, hogy tanácsot kérhessenek tőle.

Beszéljen kezelőorvosával vagy szakápolójával, ha fogorvosi kezelésre lenne szüksége. Mindig szóljon fogorvosának, hogy kemoterápiás kezelés alatt állt.

Utazás

Ha üdülést tervez, feltétlenül beszélje meg az orvosával vagy az ápolóval a terveit. Mivel a kezelés hatással van az immunrendszerre, bizonyos oltásokat nem kaphat meg, és lehetséges, hogy nem javasolják Önnek a repülést.

Segítségnyújtás

A weboldalunkon különböző nyelveken és formátumokban találhat további információkat a rákról: www.macmillan.org.uk/otherformats

A Macmilliant a **0808 808 00 00** számon hívhatja, és tolmács segítségével magyarul is beszélhet valakivel.

A tartalmat utoljára 2014. január 1-én ellenőrizték

A következő áttekintés tervezett dátuma: 2016. január 1.